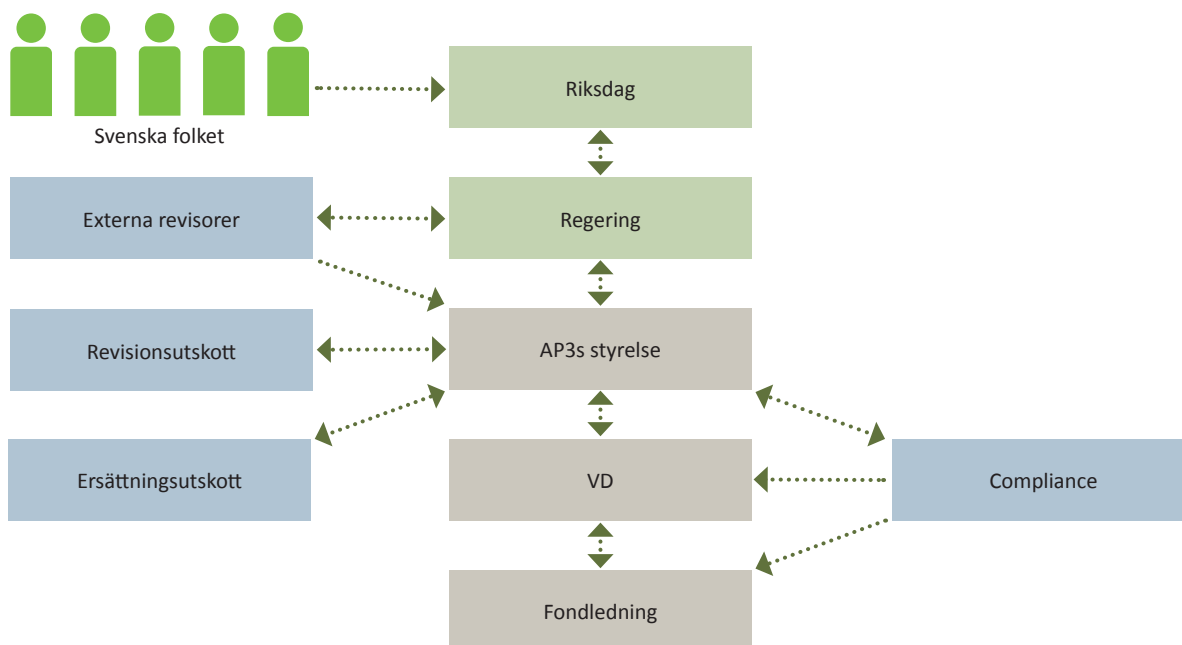

FONDSTYRNINGSRAPPORT 2011

Styrning av AP3

AP3 är liksom övriga AP-fonder en statlig myndighet. AP-fonderna skiljer sig från andra statliga myndigheter genom att bland annat inta en självständig ställning i förhållande till regeringen då verksamheten så gott som uteslutande är reglerad i lag och att regeringen avsagt sig föreskriftsrätt över fonderna.

Denna fondstyrningsrapport har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen samt genom tillämpning av Svensk kod för bolagsstyrning i relevanta delar.

Viktiga externa och interna regelverk som påverkar styrningen av AP3

- Lagen om allmänna pensionsfonder
- Årsredovisningslagen
- Bokföringslagen
- Förvaltningslagen
- Offentlighetsprincipen
- Lagen om offentlig upphandling
- Svensk kod för bolagsstyrning
- Policy för styrning och utvärdering av AP-fonderna
- AP-fondernas redovisnings- och värderingsprinciper
- AP3s ramverk för fondstyrning

Styrelsen

AP3s styrelse utses av regeringen och består av nio ledamöter. Två av ledamöterna utses efter förslag från organisationer som företräder arbetstagarintressen och två efter förslag av organisationer som företräder arbetsgivarintressen. Ordförande och vice ordförande utses av regeringen bland de ledamöter som inte utses efter förslag av arbetsmarknadens parter.

Regeringen har i sin "Policy för styrning och utvärdering av AP-fonderna" en begränsning för uppdrag som ledamot i AP-fondernas styrelser om cirka 8 år. Regeringen bytte under året med stöd av denna regel ordförande i fonden varvid Claes de Neergaard ersattes av Pär Nuder. Sedan fondens vice ordförande Lars G Josefsson avböjt nytt förordnande ersattes han av Björn Börjesson. Regeringen tillämpar ettåriga mandatperioder för styrelseledamöterna, varför nuvarande förordnanden gäller till dess att fondens balans- och resultaträkningar för 2011 har fastställts.

Styrelsens uppgifter

Enligt AP-fondslagen har styrelsen ett fullt och odelat ansvar för verksamheten och svarar, inom de ramar riksdagen har ställt upp, för fondens organisation och förvaltningen av fondens medel. I den mån styrelsens arbete inte regleras i AP-fondslagen regleras det i den arbetsordning som styrelsen fastställer årligen.

Av AP-fondslagen följer att styrelsen årligen ska fastställa en verksamhetsplan. Denna ska innehålla riktlinjer för planeringsverksamheten och för utövande av rösträtt i enskilda företag samt en riskhanteringsplan. AP3s styrelse ser därutöver som sina viktigaste uppgifter att fastställa mål för verksamheten, att anställa och utvärdera VD, besluta om övergripande styrdokument samt att ta ställning till övergripande strategiska frågor, såsom övergripande risknivå samt avvikelser och riskmandat. Genom den dynamiska allokeringsmodellen behandlas allokeringen till olika riskklasser och eventuella förändringar vid varje styrelsemöte. För att säkerställa att styrelsens beslut verkställs, att riskerna i verksamheten hanteras och att verksamheten i övrigt bedrivs på ett ändamålsenligt sätt fordras också en god kontroll och uppföljning på styrelsenivå.

Utöver att fastställa fondens ägarpolicy hanterar styrelsen också andra policyfrågor inom ägarstyrningen såsom fokusområden inför kommande bolagsstämorsamling. Styrelsen beslutar normalt inte hur fonden ska agera i enskilda fall utan har delegerat det till VD.

Vid styrelsens sammanträden deltar förutom styrelsens ledamöter även fondens VD och berörda anställda hos fonden som är experter eller föredragande i ärenden. VDs arbete utvärderas en gång per år då VD inte är närvarande.

Utvärdering av styrelsearbetet

Styrelsen gör en årlig utvärdering av styrelsearbetet. Årets utvärdering genomfördes som en standardiserad enkätundersökning, med möjlighet till egna kommentarer från ledamöterna. Utvärderingen behandlades på styrelsens strategimöte.

Styrelsens ersättning

Arvoden och andra ersättningar till styrelseledamöterna bestäms av regeringen. Ersättningen uppgår per år till 100 000 kr för ordföranden, 75 000 kr för vice ordföranden och 50 000 kr till övriga ledamöter. Styrelsearvodena har varit oförändrade sedan år 2000. Regeringen har även ställt en ram om 100 000 kr till styrelsens förfogande för utskotts-uppdrag och andra särskilda uppdrag. Styrelsen har med stöd härav beslutat att ersättning till ledamöterna i styrelsens revisionsutskott ska utgå med 26 520 kr för ordföranden och 21 220 kr för övriga ledamöter och för ersättningsutskottet med 10 300 kr per ledamot inklusive ordföranden. (Se vidare not 7, Personal, i AP3s årsredovisning 2011)

Styrelsens utskott

Styrelsen har inrättat två utskott; ersättningsutskottet och revisionsutskottet.

Ersättningsutskottet ska verka för att löner och andra ersättningar inom fonden är marknadsmässiga, konkurrenskraftiga, ändamålsenliga och rimliga. Utskottet bereder frågor rörande lön och annan ersättning till VD. Utskottet bevakar och följer upp tillämpningen av regeringens riktlinjer. De utvärderar årligen fondens prestationsbaserade ersättningsystem.

Ersättningsutskottet rapporterar löpande till styrelsen om

Styrelsearbetet 2011

Styrelsen har under 2011 haft sex ordinarie sammanträden och ett särskilt informationsmöte med anledning av marknadsutvecklingen under senare delen av sommaren. Ett av de ordinarie sammanträdena var ett längre sammanträde där övergripande strategiska frågor behandlades.

	Närvaro styrelsemöten ¹	Ersättningsutskottsmöten	Revisionsutskottsmöten ²
Pär Nuder fr o m juni	4/4	Ordförande fr o m juni (2/2)	
Claes de Neergaard t o m maj	2/2	Ordförande t o m maj (2/2)	
Björn Börjeson fr o m juni	3/4		
Lars G Josefsson t o m maj	1/2		
Sonat Burman-Olsson	5/6		Ledamot (5/5)
Lars Ernsäter	6/6	Ledamot (4/4)	
Kari Lotsberg	6/6		Ordförande (5/5)
Ingela Gardner Sundström	6/6	Ledamot (4/4)	
Gunvor Engström	6/6		
Inga-Lill Carlberg	5/6		
Peter Hellberg	5/6		Ledamot fr o m juni (2/2)
Summa			

1. T o m maj hade styrelsen två ordinarie möten och därefter har styrelsen haft 4 ordinarie möten och ett informationsmöte.

2. Revisionsutskottet hade fram t o m juni en vakans. Därefter har utskottet haft två möten.

sitt arbete och beslut sker i styrelsen. Claes de Neergaard ersattes under året av Pär Nuder som ordförande i Ersättningsutskottet. Utskottet bestod därutöver av Lars Ernsäter och Ingela Gardner Sundström. VD är adjungerad till utskottet i alla frågor som inte berör VDs egen ersättning. Utskottet har under året haft fyra möten.

Revisionsutskottet är beredande och bevakande organ åt styrelsen och verkar i första hand inom områdena finansiell rapportering och redovisning, intern kontroll och riskhantering samt extern revision. Revisionsutskottet rapporterar löpande till styrelsen om sitt arbete. Revisionsutskottet bestod under 2011 av Kari Lotsberg, ordförande, Sonat Burman-Olsson och Peter Hellberg, fr o m juni. Utskottet hade fem möten under året. Vid de möten då slutrevisionen och förvaltningsrevisionen behandlades var revisorerna närvarande.

Väsentliga frågor från styrelsens arbete 2011

Styrelsen har utöver uppgifterna att fastställa årsbokslut, budget, verksamhetsplan och riskhanteringsplan mm, även behandlat följande:

■ Allokeringens beslut

Styrelsen behandlar vid varje styrelsemöte frågan om fondens övergripande risknivå inklusive allokeringens intervall per riskklass. Som underlag för beslut ligger ledningens analys avseende makro, värdering och marknadens riskkapit. Styrelsen delegerar till fondens VD att implementera och förvalta portföljen inom dessa intervall. Åtterrapporering sker till styrelsen vid nästkommande styrelsemöte. Under 2011 har styrelsen fattat beslut vid två tillfällen avseende förändringar av allokeringens intervall per riskklass.

Under året har också en översyn gjorts av tidigare inriktningsbeslut avseende alternativa investeringar och det tillhörande mandatet till VD avseende denna typ av investeringar med lägre likviditet.

■ Skuldskrisen i Europa

Den tilltagande skuldskrisen i södra Europa och den tilltagande oron på de finansiella marknaderna hade stor påverkan på styrelsens arbete särskilt under andra halvan av året. I slutet av sommaren höll styrelsen ett extra möte för att informera sig om händelserna. Makroanalyser och allokeringsfrågor har om möjligt fått än större vikt på styrelsemöten. För att möjliggöra snabbare anpassningar av portföljen kan VD delegera vidare inom organisationen hela eller delar av de av styrelsen tilldelade avvikelsemandat förutsatt att styrelsen godkänner detta.

■ Kartläggning av risker

Under 2011 genomförde fonden en övergripande analys av fondens totala risker vilken utgör ett ramverk för att identifiera och värdera risker inom verksamhetens alla områden. Syftet med riskanalysen är att få en helhetsbild utifrån prioriteringar av åtgärder för att minska verksamhetens risker där så bedöms lämpligt. Riskanalysen baseras på en självvärdering genomförd inom organisationen. De områden som inkluderas är verksamhetsrisker, affärsrisker, operativa risker samt anseenderisker. Den övergripande riskanalysen behandlades av revisionsutskottet och styrelsen.

■ Förvaltningens kostnader

Att verksamheten bedrivs kostnadseffektivt står alltid högt på styrelsens agenda. Kostnadsfrågorna berörs också regelmässigt i såväl regeringens utvärdering av AP-fonderna som i Finansutskottets betänkande med anledning av utvärderingen. Kostnadsutvecklingen behandlas kvartalsvis av styrelsen. Åtterrapporering av den externa jämförelsestudie som fonden deltar i sker årligen.

■ Regeringen

I utvärderingen av AP-fondernas resultat t o m 2010 ansåg regeringen att fonderna på olika sätt dragit lärdom av den utmaning som tidvis oroliga marknader inneburit. Vidare ansåg de att skillnader som har uppstått mellan fondernas förvaltningsmodeller i grunden är positiva samtidigt som behovet av genomlysning finns. Fondens operativa resultat under den senaste femårsperioden bedömdes vara otillfredsställande. Regeringen ansåg att Första-Fjärde AP-fonderna fortsatt att utveckla och stärka arbetet med fondernas riktlinjer för miljö och etik bl a genom att vidareutveckla sin värdegrund. Regeringen konstaterade att det saknades underlag för att granska styrelsernas övergripande bedömning av om ersättningen till anställda överensstämmer med regeringens riktlinjer. Slutligen ansåg regeringen att fonderna bör fortsätta att arbeta aktivt för att genom samarbete sänka förvaltningskostnaderna.

Regeringen beslutade under september, i samråd med Pensionsgruppen, om direktiv för en översyn av AP-fondernas regelverk. Syftet med utredningen är att förbättra förutsättningarna för en kostnadseffektiv förvaltning av pensionssystemets buffertkapital. Utredningen ska vara klar senast den 1 augusti 2012.

■ Externa revisorer

AP3s revisorer utses av regeringen. Regeringen har under året genomfört en ny upphandling av revisorer för AP-fonderna. Valet föll på Ernst & Young. Revisorer för AP3 är Anna Peyron och Peter Strand. Förordnandet löper på tre år intill dess att fondens resultat- och balansräkning för 2013 har fastställts, med möjlighet till ett års förlängning. Ernst & Young ansvarar även för revisionen i övriga AP-fonder och Anna Peyron ansvarar för att samordna revisionen av alla AP-fonderna.

Granskning av förvaltning och räkenskaper

I revisorernas uppdrag ingår granskning av den löpande verksamheten, förvaltningen, årsbokslutet samt årsredovisningen. Revisorerna uttalar sig om räkenskapshandlingarna och förvaltningen på grundval av revisionen. I uppdraget ingår också att granska att AP3 följer de av fonderna gemensamt fastställda redovisnings- och värderingsprinciperna samt att upprättade räkenskapshandlingar ger en rättvisande bild av verksamheten. Regeringen gav revisorierna ett nytt uppdrag från och med 2011 att validera risk- och avkastningsberäkningar. Tidigare låg det uppdraget inom den årliga utvärderingen av AP-fonderna.

Revisorerna rapporterar direkt till styrelsen muntligt minst en gång per år samt avger skriftliga rapporter avseende bokslutsrevisionen och förvaltningsrevisionen. Revisorerna träffar revisionsutskottet normalt två gånger per år. Revisorerna granskar också att fonden följt de regler som regeringen fastställt för anställningsvillkor för ledande befattningshavare i AP-fonderna. Revisorerna rapporterar muntligt till Finansdepartementet en gång per år.

Intern kontroll

Lagen om allmänna pensionsfonder (2000:192) fastställer att styrelsen ansvarar för fondens förvaltning, organisation och verksamhet i övrigt. I detta ansvar ingår att tillse att fonden har en god intern kontroll. AP3 har fastställt ett ramverk för fondstyrning vilket definierar fondens styrsystem, riskhantering och kontrollstruktur. Styrelsen fastsätter övergripande policier och riktlinjer vilka operationaliseras i form av instruktioner vilka fastställs av VD. Samtliga styrdokument revideras med en fastställd frekvens. Ett centralt dokument inom fondramverket är Riskhanteeringsplanen, vilken fastställs årligen av styrelsen. Riskhanteeringsplanen beskriver bl a fördelningen av ansvar och roller inom AP3. Fördelningen av ansvar och befogenheter ska stödja den interna kontrollstrukturen för att säkerställa dualitet inom affärslinjen samt kontrollfunktionernas oberoende från förvaltningsorganisationen. Ansvarsfördelningen avspeglas också i behörighetsstrukturen i fondens systemmiljö.

Fondens kontrollfunktioner utgörs av Riskkontroll och Compliance. Riskkontroll har sitt fokus inom finansiella risker medan compliance främst arbetar med regelefterlevnad och operativa risker. Riskkontroll ansvarar för att definiera, identifiera, följa upp och kontrollera risker inom förvaltningsverksamheten samt att identifiera och rapportera eventuella överträdelser av de inom verksamheten fastställda limiter. Limiter fastställs på flera nivåer för att säkerställa att fondens verksamhet bedrivs inom lagen, styrelsen och VD beslutade ramar. Compliance ansvarar för att säkerställa att verksamheten bedrivs inom de regelverk som berör verksamheten, såväl externa regelverk som interna policier, riktlinjer och instruktioner. Detta innefattar att tillse att de regelverk som berör verksamheten är kända, förstådda och tillämpas inom organisationen. Som en del av detta arbete koordinerar också compliance fondens årliga översyn av

operativa risker samt följer upp identifierade åtgärdsplaner.

En transparent rapportering inom organisationen av positioner, risk och resultat på daglig basis ligger till grund för analys och kontroll. Ledningen rapporterar till styrelsen på månadsbasis eller oftare vid behov. Eventuella överträdelser av limiter eller andra incidenter inom verksamheten återrapporteras till fondens revisionsutskott och styrelsen. Väsentliga händelser ska rapporteras till styrelsen när de inträffar. Såväl fondens compliance officer som chefen för risk och finansiell kontroll rapporterar direkt till styrelsen vid behov.

Internrevision

I lagen om allmänna pensionsfonder (2000:192) finns inget krav på att fonderna ska inrätta en funktion för internrevision. Internrevisionens uppgift är att säkerställa att kontroller är implementerade, bedöma deras effektivitet och att de uppfyller de syften som avsetts, dvs att verifiera och bedöma den interna kontrollen. AP3s styrelse har delegerat till revisionsutskottet och styrelsen att årligen bedöma behovet av internrevisionsinsatser och att genomföra sådan när så anses lämpligt.

Under 2011 anlätades PriceWaterhouseCoopers för att genomföra en internrevisionsgranskning av fondens process för mandatdelegering och limituppföljning. Slutsatsen var att processen för delegering och uppföljning av mandat och limiter fungerar tillfredsställande samt att riktlinjer och instruktioner finns på plats som stödjer denna process liksom ansvarsfördelningen inom organisationen.

Legala limiter

Under 2011 överskred AP3 två legala limiter, dels 5-procentsregeln rörande innehav i onoterade tillgångar, dels 10-procentsregeln kring enskilda innehav i noterade bolag. I och med det kraftiga värdefallet för noterade tillgångar 2008 samt att onoterade tillgångar inte nedvärderades i samma omfattning överskred andelen onoterade tillgångar 5 procent av fondkapitalet. Sedan dess har andelen onoterade tillgångar legat såväl strax över som strax under 5-procentsgränsen beroende på värdeutvecklingen avseende såväl noterat som onoterat. Per den 31 december 2011 uppgick andelen onoterade tillgångar till 5,4 procent. Inga nya investeringsåtaganden har ingåtts sedan 2009.

Under 2009 förvärvade AP3 17 procent av det då onoterade bolaget Arise Windpower AB. Bolaget noterades våren 2010 och genomförde då också en nyemission. AP3s röstandel i bolaget uppgick efter börsintroduktionen till 14,7 procent vilket överskrider lagens begränsning om att röstandelen i ett enskilt noterat bolag inte får överskrida 10 procent. Per den 31 december 2011 uppgick AP3s röstandel i Arise till 13,9 procent.

Lagen föreskriver att del av innehav som överskrider de gränser som nämns ovan ska avvecklas så snart det med hänsyn till marknadsförhållandena bedöms lämpligt och kan göras utan förlust för fonden.